Protocol “Omgaan met probleemgedrag op “De Ster”

Met betrekking tot escalerend- en wegloopgedrag is afgesproken dat school in eerste instantie verantwoordelijk is voor de gang van zaken gedurende de schooltijd. De oplossingen dienen dan ook eerst binnen school gezocht te worden.

De Ster werkt vanuit het Competentievergrotend werken waarbij aandacht is voor het versterken van gewenst gedrag en het verminderen van ongewenst gedrag. Uitgangspunten van deze werkwijze zijn:

- Uitspreken van positieve gedragsverwachtingen;
- Belonen van positief gedrag;
- Duidelijkheid en structuur bieden;
- Individueel plan op maat, indien er sprake is van een verstoorde emotieregulatie.

Een leerling kan onhanteerbaar gedrag vertonen. Gedrag wordt als onhanteerbaar gezien wanneer, na een reeks pedagogische interventies, het probleemgedrag door de leerkracht vanuit zijn/haar functionele relatie met het kind niet meer te hanteren is en/of ten koste gaat van de fysieke of sociaal-emotionele veiligheid van de groep. Uitgangspunt is dat kinderen op school moeten zijn en dat problemen opgelost moeten worden op de plaats waar ze zijn ontstaan.

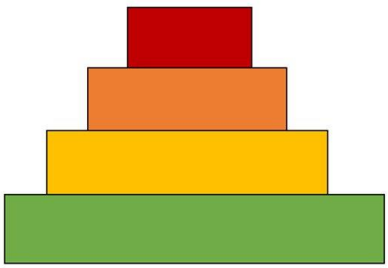
> *Kinderen met psychiatrische problematiek hebben in de regel baat bij een duidelijke, maar neutrale houding van volwassenen. In conflictsituaties is het van belang om een neutrale, concrete boodschap aan een leerling te geven om zo de kans van slagen van de interventie te vergroten.*

De interventies, die PI-school De Ster inzet m.b.t. grensoverschrijdend gedrag, worden bij de start van een schooljaar, na een schoolvakantie en bij de start van een nieuwe leerling/leerkracht/onderwijsassistent met de klas (in een les) besproken. De achterwacht is bij deze les aanwezig.
Tijdens de lessen over de gedragspiramide wordt v.a. groep 5 (en naar inschatting van de leerkracht m.b.t. de draagkracht van de leerlingen) het fysiek beperkend handelen voorgedaan door de leerkracht/onderwijsassistente/achterwacht. Doel hiervan is het vergroten van de voorspelbaarheid tijdens een fysieke inperking. De leerlingen mogen vragen stellen en het vasthouden oefenen indien zij aangeven dit te willen.

Bij grensoverschrijdend gedrag hanteren wij (in deze volgorde) de volgende interventies

Gedragspiramide

Op PI-school De Ster zetten wij de gedragspiramide in om kinderen te leren omgaan met emotieregulatie. Als vanzelfsprekend is de gedragspiramide gericht op het de-escaleren van grensoverschrijdend gedrag.

De gedragspiramide is opgebouwd uit vier kleuren met bijbehorende interventies.
Een leerling bevindt zich in ontspannen toestand in het groene vlak. Positief gedrag wordt beloond met onze schoolbrede beloningssystemen (smiley’s, Rikki-kaartjes).

Een leerling bevindt zich in het gele vlak op het moment dat het onrust ervaart die in het contact met de leerkracht, binnen de klas, kan worden weggenomen. Binnen de klas worden de volgende interventies ingezet:

1. **Gele bak**
   De leerling pakt een (op ontprikkeling gericht) voorwerp uit de gele bak. Hiervoor vraagt hij/zij toestemming aan de leerkracht. Er wordt een wekker op 5 minuten gezet. De leerling krijgt 5 minuten de tijd om de rust terug te vinden en neemt hierna opnieuw deel aan het lesprogramma.

In de kleuterklas wordt geen gebruik gemaakt voor een gele bak. Bij onrust kiest de leerkracht een (op ontprikkeling gerichte) aanpak aan tafel.

2. **PAD-kruk/-kussen in de klas**
   De *PAD kruk* (PAD-kussen in de bovenbouw) is de tweede interventie binnen het klaslokaal. Een leerling mag er zelf voor kiezen om op de *PAD kruk* te gaan zitten en hierdoor aan de leerkracht duidelijk te maken dat er iets is wat hem/haar belemmert in het functioneren. Een leerkracht of onderwijsassistente komt naar de *PAD kruk* toe om aandacht te schenken aan de zorg van een leerling en een leerling te begeleiden naar de eigen werkplek. Ook kan de leerkracht ervoor kiezen om een leerling naar de *PAD kruk* te sturen zodat hij/zij eerst de klas kan helpen en hierna de desbetreffende leerling kan helpen.

Een kind bevindt zich in het oranje vlak als de spanning dusdanig hoog is dat interventies binnen de klas niet helpen. Het kind heeft een ruimte buiten de klas nodig om terug te kunnen keren naar het groene vlak, ontspannen toestand. Letterlijk uit de situatie stappen is nodig. Bij het oranje vlak horen onderstaande interventies.

Kortdurende time-out
(*met als doel: rustig worden, herstellen en/of leren de juiste keuzes maken)*
Wij spreken met de leerling af dat, wanneer hij/zij aanvoelt, of de leerkracht signaleert dat het oplopende spanning ervaart in de klas, de mogelijkheid bestaat om naar:

- de *zwarte stoel* op de gang te gaan;
- De *houten bank* op de gang te gaan.

Tenzij een individueel plan anders voorschrijft vraagt de leerling eerst toestemming aan de leerkracht om een time-out plek op te zoeken.

- Er wordt concreet benoemd waarom een kind op de time-out plek zit;
- Er wordt naar de leerling benoemd hoe lang de time-out duurt. Deze duur wordt visueel gemaakt d.m.v. een timer;
- De leerkracht/onderwijsassistent stemmen af of de onderwijsassistent of achterwacht toezicht houdt op de leerling. De leerling is dus **niet zonder toezicht** in de hal;
- Er wordt afgesproken hoe en wanneer de leerling kan terugkeren in de klas. Dit wordt afgestemd met de leerkracht. Verwachtingen worden concreet uitgesproken naar de leerling.

Opgedragen time-out
In dit geval moet de leerling de klas verlaten. De leerling heeft geen gebruik kunnen maken van geboden hulp (bovenstaande stappen) en vertoont:

- Fysieke agressie gericht op een andere leerling, de leerkracht of zichzelf (ook gooien met materiaal);
- Dreigend (fysiek, verbaal) gedrag waardoor de sociaal-emotionele veiligheid van (een) andere leerling(en) in het geding komt.

De procedure is vergelijkbaar met de kortdurende time-out. Een schoolbrede afspraak is dat een leerling, als consequentie volgend aan twee opgedragen time-outs, een klus (taak) moet volbrengen.

Is er sprake van fysieke agressie en of dreigend gedrag waardoor de veiligheid van andere leerlingen in het geding komt en

- Weigert de leerling het klaslokaal te verlaten;
- Weigert de leerling een time-outplek te zoeken

dan bevindt een leerling zich in het rode vlak en volgt onderstaande maatregel:
Gedwongen time-out

De leerkracht benoemt dat de leerling het lokaal moet verlaten. De achterwacht wordt (middels een portofoons) bij de situatie gevraagd. Als de leerling dat niet zelf doet zal de onderwijsassistent of achterwacht het kind fysiek helpen.

Kanttekening: op het moment dat een leerling veel sociaal-emotionele onveiligheid bij de andere leerlingen veroorzaakt door grensoverschrijdend gedrag, waarvan geen direct fysiek gevaar wordt gezien, worden er afspraken gemaakt met ouders over het fysiek uit de klassensituatie halen van een leerling. Zowel de school als de ouders zetten een handtekening onder de gemaakte afspraken. Indien dit risico bekend is tijdens het schrijven van een OPP, wordt de afspraken als bijlage in het OPP opgenomen. Indien dit later bekend wordt, volgt dit t.z.t.

De volwassene heeft een neutrale, rustige houding waarbij voorspelbaarheid voorop staat. De stappen van het fysiek helpen/begrenzen worden naar de leerling toe benoemd (één volwassene aan het woord).
Hij/zij biedt het kind voldoende ruimte om zichzelf te herstellen, maar is wel zo duidelijk dat het kind ook weet dat er een grens is bereikt.
De volwassene gaat gesprek met de leerling aan, maar herhaalt op neutrale toon wat er van de leerling verwacht wordt.

De onderwijsassistent en achterwacht begrenzen de leerling fysiek volgens ingetrainde holdingtechniek en verwijderen het kind uit de klas naar de PAD ruimte. In de PAD-ruimte wordt er gehandeld volgend aan onderstaand protocol:

Protocol PAD-Ruimte

De leerling is in de PAD-Ruimte.

De deur is dicht,

De timer op 5 minuten

Ik zeg "Ik zet de deur op een kier als jij op het groene kussen zit, met je rug tegen de muur"

Leerling gaat op het groene kussen zitten met zijn rug tegen de muur.

De deur gaat op een kier, de timer blijft teilen

Als de timer afloopt, deur open en consequentie uitvoeren

Leerling gaat niet op het groene kussen zitten met zijn rug tegen de muur

De deur blijft dicht, de timer blijft lopen

Timer loopt af, zit de leerling op het groene kussen?

Ja en is rustig, deur open en consequentie uitvoeren

Ja, maar is nog niet rustig, deur op een kier, timer op 5 minuten

Nee, deur blijft dicht, timer opnieuw op 5 minuten

Leerling is rustig, deur open en consequentie uitvoeren

Na 10 minuten, deur op een kier. Blijft de leerling fysiek nadat de deur op een kier is gezet, opnieuw beginnen

Het volledige team van De Ster wordt jaarlijks getraind d.m.v. een teamtraining. Elk 8 weken worden de holdingtechnieken met het team geoefend en de werkwijze m.b.t. de-escaleren geëvalueerd.

Bij een gedwongen time-out maakt de achterwacht een incidentregistratie aan in Parnassys. Naar aanleiding van inschatting van de ernst van het incident van de leerkracht volgt er onderstaand oudercontact:

1. Telefonisch contact met ouders + gesprek tussen de leerling en leerkracht
   (een leerling is in staat om het incident na te bespreken en consequenties te aanvaarden. Het incident is op zichzelf staand).
2. Gesprek leerkracht, ouders en leerling.
   (er is iemand beschadigd en/of de leerling is niet in staat om het incident met de leerkracht na te bespreken, consequenties te aanvaarden).
3. Sit in / gesprek alle betrokkenen op school + ouders + leerling.
   (School is handelingsverlegen).

Terug naar school

De achterwacht of onderwijsassistent bespreekt afronding van het incident met de leerkracht. Bij het terugbrengen door de achterwacht wordt het kind overgedragen aan de onderwijsassistent. Het kind pakt de draad weer op van zijn schoolwerk. De achterwacht houdt de leerling een aantal minuten in de gaten.

Consequenties voor het gedrag worden gesteld in overleg met de leerkracht. De onderwijsassistent onderhoudt het contact tussen de leerkracht en de achterwacht.

Van time-out naar de klas terug

Als een kind weer terug de klas in kan, wordt het conflict niet altijd direct nabesproken (keuze in overleg met de leerkracht). Vooropstaand doel is dat de leerling in staat is het schoolprogramma weer mee te draaien. In sommige gevallen zal de stress weer oplopen als er direct weer over het incident gesproken wordt.
Een incident wordt met een leerling nabesproken op het moment dat het rust ervaart en laat zien dat het mogelijk is contact te maken (groene vlak). Mogelijke consequenties worden gesteld/afgerond als een leerling hiertoe in staat is.

Nablijven

In principe halen kinderen de tijd, die ze niet in de klas aanwezig waren, in. De leerkracht laat dit voorafgaand hieraan aan het kind weten zodat de consequentie voorspelbaar wordt. Het inhalen van tijd kan gebeuren tijdens buitenspeeltijd, speeltijd of na schooltijd. De sociotherapeut volgt in deze de schoolregels en straalt naar het kind uit hierachter te staan.

Schoolwerk

Niet afgerond schoolwerk gaat mee naar huis als huiswerk. Dit wordt met ouders gecommuniceerd en de volgende ochtend door de leerkracht gecommuniceerd.
Indien passend bij de aard van de problematiek van een leerling (bijv. schoolangst) kan ervoor gekozen worden geen huiswerk mee te geven.

Weglopen

Bij weglopen onder schooltijd vallen de kinderen onder de verantwoordelijkheid van school. Als een leerling wegloopt van school gaan de onderwijsassistent en achterwacht samen achter de leerling aan. Hierbij wordt het kind niet uit het oog verloren. Ook als het kind harder gaat lopen is het van belang het kind in beeld te houden.

Is het kind 10 min. uit beeld dan belt school eerst ouders, daarna politie. Het geniet de voorkeur om met ouders te overleggen of politie ingeschakeld wordt of niet. Indien ouders niet bereikbaar zijn, wordt ook politie gebeld. Als er direct gevaar dreigt voor het kind, dient direct 112 gebeld te worden.

De schoolbrede consequentie, passend bij weglopen, is **2 keer een pauze binnenblijven** bij de achterwacht. Per kind wordt er overwogen wat er gedaan moet worden. Bijvoorbeeld een puzzel, werk maken of een klus.

School zal op een later tijdstip (liefst z.s.m na schooltijd) contact opnemen met ouders. Contact met ouders moet er te allen tijde zijn geweest na een wegloopincident. Indien ouders niet te bereiken zijn, dan is het alternatief om via een mail ouders te vragen contact op te nemen met school.
Na een wegloopincident behoeft het de voorkeur om een gesprek met ouders en kind op school te laten plaatsvinden om de ernst van het incident nogmaals goed uit te spreken.

Kapotmaken van materialen

Het komt voor dat een leerling, vanuit boosheid/frustratie, materialen van school of een ander kind kapotmaakt. Naar aanleiding van de ernst van de kapotgemaakte materialen volgt:

1. Een mail naar ouders waarin de leerkracht vraagt om:
    - Een symbolische vergoeding;
    - Reparatie door de leerling (zelf, met achterwacht, met een ouder);
    - Vervangend materiaal.
2. Een gesprek met ouders en de leerling waarin overlegd wordt over een passende oplossing tot herstel.

De leerkracht/onderwijsassistent neemt hiernaast altijd telefonisch contact op met ouders.